

העירוב בעיירות הגדולות - ב רחוב שבוקעים בו ס' רבוא בכל יום

בשוע"ר (סי' שמה סי"א): "ויש אומרים שכל שאין ששים רבוא עוברים בו בכל יום כדגלי מדבר אינו רשות הרבים".

וכעין זה בסי' שסג סמ"ב: "להאומרים שאין בקיעת הרבים חשובה לעשות רשות הרבים ... אלא אם כן בוקעים בו ששים רבוא בכל יום".

ולפום ריהטא הי' נראה לכאורה לפרש הדברים כפשוטם, שכל רחוב שאין ששים רבוא עוברים בו בכל יום אינו רשות הרבים, ומועלת בו צורת הפתח. וכן רוב הרחובות שבעירנו, אינם רשות הרבים, ומועלת בהם צורת הפתח.

אמנם כמעט בכל המקורות של הדעה הזאת, נתבאר הפירוש בזה, שאין צריך שיעברו ס' רבוא בכל יום ברשות הרבים זו עצמה, כי אם שיהיו בתוך העיר ששים רבוא תושבים, והרחוב הזה עשוי להילוך כל בני העיר. מתחיל מהמקור הראשון לדעה זו, שבתשובות הגאונים (שבת ו, א): "ואיזו הוא רשות הרבים גמורה, הי' לו מקום שיש בו ס' רבוא בני אדם ... שווקים גדולים שממלאין ופתוחין למקום שיש בו ס' רבוא". (עירובין ו, ב): "מדינות ועיירות שאין בהם ששים רבוא ... אין נעשות רשות הרבים".

וכן נתפרש ברוב הפוסקים, וכמעט בכל המקומות שבשוע"ר (סי' שנו ס"ז): "ואפילו בזמן הזה, שיש אומרים שאין לנו רשות הרבים גמורה, מפני שאין ששים רבוא בוקעים בה, מכל מקום מתחלפת היא בעיר גדולה שיש בה ס' רבוא". והיינו שאף בתקופת כתיבת השלחן ערוך, היו דרים רוב ישראל בעיירות הקטנות שאין בהם ששים רבוא, מכל מקום היו גם עיירות גדולות שיש בהן ששים רבוא, ואשר לכן יש להם דין רשות הרבים גמורה.

וכן הוא בשוע"ר (סי' שצב ס"א): "עיר של רבים ... ששים רבוא בוקעים בה בכל יום". והיינו שאם ששים רבוא בוקעים בעיר הזאת היא "רשות הרבים גמורה".

וכן הוא בשוע"ר (סי' שנה, בקונטרס אחרון ס"ק ג): "מחמת שאין ששים רבוא בעיר".

וכן נתפרש גם בשיחה שבתורת מנחם (תשמ"ה ע' 2466): "לדעת הרבה גדולי הראשונים, כל שאין ששים רבוא עוברים בו בכל יום אינו רשות הרבים (מן התורה), ועל פי דבריהם כתבו הפוסקים (והובא בשו"ע אדמו"ר הזקן) דקיי"ל "שאינו לנו עכשיו רשות הרבים גמורה". יבוא מישהו בזמננו, בעיר שבדאי יש בה "ששים רבוא עוברים בו כל יום", ויטעון מאחר שנפסקה בשו"ע "שאינו לנו עכשיו רשות גמורה", הרי זה סימן, ששוב לא אפשרית מציאות של עיר שהיא רשות הרבים גמורה ... מובן מעצמו הגיחוך בטענה כזו ... יש עיירות שעוברים בהן ששים רבוא בכל יום, יש להן דין רשות הרבים גמורה מן התורה בלי שום פקפוק בדבר!".

וכן הוכיח גם באגרות משה מהגמרא (עירובין כב, ב): "חייבין ... ואפילו במעלות בית מרון" ופירש"י: "זקופין מאד ומעלה קצרה ומהלכין בה בזה אחר זה ולא שנים יחד".

וכן פשוט וברור גם מעצם ההלכה הזאת, לפי שיטה זו. שהרי מי שירצה לומר, שרחובות אלו שאין עוברים ששים רבוא עוברים בו כל יום אין להם דין רשות הרבים גמורה, בהכרח יצטרך לומר גם, שכל המציאות של רשות הרבים אינה יכולה להיות, ולא היתה יכולה להיות, בשום זמן ובשום מקום בעולם. וזה נגד החוש, ונגד כל המבואר בש"ס ופוסקים.

ואף אם ימצא מי שיטען, שלפי שיטה זו, שייך הדבר שיהי רשות הרבים, עכ"פ ברחוב ארוך ורחב ביותר, אשר בכל משך ארכו מפוצל הוא לרחובות רבים (כמו נדל), ודרך כל אחד מהרחובות הרבים עוברים עשרות אלפים במשך כל יום ויום, עד שמצטרפים כולם לששים רבוא שעוברים ביום אחד – בכל משך ארכו ורחבו של הרחוב הזה בעצמו.

וכמו לדוגמה הרחוב איסטערן פארקוויי שבשכונתנו, אשר רחבו יותר ממאה אמה, ארכו יותר מ-5 קילומטר, והוא מפוצל במשך ארכו לכ-30 רחובות גדולים וקטנים החוצים אותו, כך שבסך הכל עוברים לארכו ולרחבו ששים רבוא בכל יום, הן הולכי רגל, והן הנוסעים במכוניות או ברכבת התחתית.

מכל מקום לא יועיל יישוב זה כלום, לפי מה שנתבאר בשוע"ר (סי' שמה סי"א): "איזו היא רשות הרבים, רחובות ושווקים הרחבים ט"ז אמה על ט"ז אמה". ונצטרך אם כן לפרש, שכל הששים רבוא

עוברים בכל יום – בתוך השטח הקטן הזה עצמו של "טי"ז אמה על ט"ז אמה". וזה הרי אינו במציאות כלל –

שהרי בכל המעת לעת יש רק 84 אלף שניות. וכיון שהולכים ברשות הרבים רק ביום ולא בלילה (כדמוכ מהלכות עד דכליא ריגלא דתרמודאי, ועוד), הרי במשך י"ב שעות היום ישנם רק 42 אלף שניות. וכדי שיעברו ששים ריבוא ברשות הרבים הזה, שארכו ורחבו אינו אלא ט"ז אמת, אי אפשר הדבר אלא אם כן יעברו בכל שניה 15 איש, והיינו על ידי שיצטופפו כולם יחד ב-15 שורות (בתוך 16 אמה), וירוצו כל היום באופן של מרתון, באופן שכל שניה יעברו 15 איש. וזה הרי לא מציאותי כלל.

ומכל שכן שלא יועיל זאת ל"פליטיא", שהוא "שוק" שבאים אליו אנשים לקניות, כמבואר בשוע"ר (סי' שמה סכ"א): **"האסטוונית ... יושבים שם הסוחרים על אצטבאות ... מקום פנוי שבין העמודים הוא רשות הרבים, כיון שרבים בוקעים שם, ואע"פ שבין עמוד לעמוד אין שם רוחב ט"ז אמה כשיעור רוחב רשות הרבים, ואפילו אין שם אפילו י"ג אמה ושליש".** שבודאי אין הפירוש בזה, שבתוך המקום הקטן הזה שבשוק (פחות מ"ג אמה ושליש), רצים ששים רבוא בכל יום, בין האצטבאות, ואין אפשרות לאנשים לבוא לקנות בו.

ואם כן נצטרך לומר שרשות הרבים כזו (של ט"ז אמה אורך וט"ז אמה רוחב) היא מציאות שלא היתה ולא נבראה מבריאת העולם ועד עתה, והיא הלכתא למשיחא. ומציאות זו שנתבארה בשו"ע אינה שייכת במציאות. וכיון שכל זה אינו במציאות כלל, אם כן מה הם כל דיני רשות הרבים המלאים בש"ס ופוסקים?

ועל כרחינו לפרש הדברים, שכיון שיש בעיר הזאת ששים רבוא תושבים, וכיון שמקום זה עשוי כל יום להילוך כל ששים רבוא תושבי העיר, לכן יש גם ברשות הרבים הזה **"דריסת רגלי"** ששים רבוא, שהם **"מצויין בה"**, והם **"בוקעים בו"**, והם **"שולטין בה"** ו"עוברים בה", אף שאינם במציאות שכל הששים רבוא יעברו ברשות הרבים הזה במשך יום אחד.

וכיון שעירנו ברוקלין יש בה הרבה יותר מששים רבוא, וכיון שהרחובות שבו עשויים להילוך ונסיעת כל בני העיר, אם כן מובן, שהרחובות שבהם הנם רשות הרבים גמורה, ואין צורת הפתח מועלת בהם.

*

בעזה"י, ממשיכים אנו בזה סדרת שיעורים בנושא:

העירוב בעיירות הגדולות

נושא כללי זה מתחלק למספר נושאים פרטיים, שבהם ידונו השיעורים הבע"ל:

(א) טעמי ההיתר בזה

(ב) רחוב שבוקעים בו ס' רבוא בכל יום

(ג) שערים המכוונים זה כנגד זה

(ד) ג' מחיצות מסביב, ועומד מרובה על הפרוץ

(ה) הסמטאות שבעיירות הגדולות

(ו) עיר שאין בה ששים ריבוא